

UiO • Faculty of Educational Sciences
University of Oslo

Ombygging av universitetene: Eksterne forventninger og interne tilpasninger

Bjørn Stensaker, LINK

Ombyggingen av universitetene

- Det tradisjonelle perspektivet: Universitetene var «elfenbenstårn», «loosely coupled», eller «organized anarchies»...
- Det moderne perspektivet: Universitetene har blitt «rasjonelle byråkratier», styrt av «NPM-logikk»...
- Det realistiske perspektivet: Universitetene har styrket vertikal styring, men betyr det at de som organisasjoner er blitt mer koordinert?

Hva er internasjonale trender...?

Reguleringens tidsalder

- Utdanning standardiseres – national qualification frameworks, EQA, LOs...
- Forskning konkurransenutsettes – «markedet» er blitt den viktigste regeldriveren
- I mange land er regulering myndighetenes viktigste virkemiddel overfor autonome læresteder (diversity, research ethics, etc.)
 - I USA var regulering (under Obama) et viktig virkemiddel for å dempe virkningen av «for-profit education»

Hvorfor «modernisering» av universitetene ikke nødvendigvis bidrar til koordinering (1)

- Offentlig styring av sektoren er blitt mer fragmentert – nye statlige organ er kommet til
- Høyere utdanning har blitt utsatt for en økning i regelstyring og standarder man må tilpasse seg
- Universitetsadministrasjonen er blitt mer profesjonell – og spesialisert
- «Modernisering» betyr nye tilleggsfunksjoner – jus, kommunikasjon, donasjoner...

Hvorfor «modernisering» av universitetene ikke nødvendigvis bidrar til koordinering (2)

- Spesialisering og profesjonalisering gir mindre rom for tverrfaglige oppgaver
- Styringsreformer har redusert råds- og stabsorgan ved lærestedene
- Lokal overtilpasning av regler bidrar til at organisatorisk kapasitet bindes opp unødige
- Et mulig resultat er at det organisatoriske «slacket» har minsket

Antall faglige og administrative stillinger fordelt på ulike institusjonstyper (DBH, 2018)

Totale årsverk 2018	Faglige	Administrative	Forholdstall mellom faglige og administrative stillinger
Universiteteter	18930,32	7501,06	2,5
Statlige vit. høyskoler	623,57	262,71	2,4
Statlige høyskoler	2363,40	1000,38	2,4
Private vit. høyskoler	678,5	586,8	1,2
Private høyskoler	584,6	273,71	2,1
Alle	23180,39	9624,66	2,4

Hvor moderniseres det mest...?

- «Det må kuttes i administrasjonen»...
 - Trenden fra 2017-2018 er flere vitenskapelig ansatte og nullvekst i administrative stillinger
 - og digitalisering er redskapet...
- De vitenskapelig ansatte overtar administrative arbeidsoppgaver, og blir (dårlige) kvasi-administratorer
 - Ifølge NIFU bruker vitenskapelige ansatte i Norge 16 prosent av arbeidstiden på administrasjon (NIFU notat 2018:2)

Hva sier vitenskapelig ansatte om den administrative siden av eget arbeid? (NIFU notat 2018:2)

- «Skjema og realitet er sjelden samsvarende; `usynlige` administrative oppgaver er en enorm tidstyv»
- “Admin work is ...not efficient...mainly because one solution is often offered for all cases - this causes a lot of complications”
- «....sviktende administrativ støtte gir høy belastning på administrative oppgaver»
- «Fusjoner tar mye administrasjonstid»!

Er vi på vei mot den perfekte stormen?

Mulige veier fremover (1)

- Behov for å navigere bedre mellom stordriftsfordeler og stordriftsulempes..
 - Organisasjonsstørrelse og organisasjonskapasitet er to forskjellige ting
 - Andrews et al. (2017): Optimalt størrelsesforhold vit./adm. er 2:1
 - Hvis dette argumentet er riktig mangler vi ca. 2000 admin årsverk i universitetssektoren alene...
- Mange regler og standarder er lokalt initierte...
 - Gjør vi det lett å gjøre rett?

Mulige veier fremover (2)

- Et større fokus på organisering, og litt mindre fokus på ledelse?
 - Behov for tilpasset organisering, ikke på hvordan det historiske «universitetet» har sett ut
- Behov for å gjenfinne «loose coupling» – horisontale koordineringsarenaer
- Fra «learning analytics» to «organizational analytics»

